

Dětský domov a Školní jídelna Prostějov

tel.: 582406603, fax 582406605,
e-mail: ddprostejov@ddprostejov.cz

**MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM
pro ŠKOLNÍ ROK 2023/2024**

zpracoval: Vladimír Brablec

V Prostějově 28. 9. 2023

Mgr. Vladimír Brablec
ředitel DD a ŠJ Prostějov

Úvod

1. charakteristika školského zařízení -Dětský domov a Školní jídelna Prostějov
2. analýza současného stavu
3. spolupráce s odborníky a dalšími organizacemi
4. cílové skupiny
5. obsah prevence
6. metody při realizaci
7. časový harmonogram akcí a projektů na školní rok 2022/2023
8. řešení přestupků

Přílohy:

- A/ Kontakty na webové stránky s problematikou prevence rizikového chování
Pravidla bezpečného používání internetu
- B/ Přehled vybraných platných předpisů pro oblast prevence rizikového chování

ÚVOD

„Cílem primární prevence je zvýšení odolnosti dětí a mládeže vůči rizikovému chování především vedení dětí ke správným postojům vůči zátěžím a problémům“

I v letošním roce zůstává základním cílem preventivní strategie v našem dětském domově osvojování základních kompetencí v oblasti zdravého životního stylu a dále rozvoj dovedností, vědomostí a návyků (kompetencí), které vedou u dětí a mládeže k odmítání všech druhů sebedestruktivního chování, projevů agresivity a porušování zákona.

Minimální preventivní program v této podobě není dogma, ale je výsledkem poznání, zkoušení a zdaleka se nedá považovat za definitivní. Každý další školní rok přináší nové zkušenosti, podněty a nápady. Na jejich základě hledáme pokud možno co nejefektivnější cesty vedoucí ke zkvalitnění vlivu na naše svěřence.

Za velmi důležitou oblast považujeme prohlubování pozitivních vzorců chování, posilování sebevědomí, sebeúcty a vzájemné úcty, efektivní řešení konfliktů, smysluplné využití volného času a vytváření a posilování zdravých návyků v oblasti životního stylu.

Primární prevence se zaměřuje prioritně na předcházení rozvoje rizik, která směřují k následujícím nežádoucím projevům v chování:

- záškoláctví
- agrese, šikana, kyberšikana a další rizikové formy komunikace prostřednictvím médií
- násilí, vandalismus, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie
- závislostní chování, užívání všech návykových látek, speciálně cigaret a tabákových výrobků, netolismus, gambling
- rizikové sporty a rizikové chování v dopravě, prevence úrazů
- spektrum poruch příjmu potravy
- negativní působení sekt
- sexuální riziková chování

Všechny děti DD navštěvují mateřské, základní, střední školy, pro které je tvorba a realizace MPP také povinná. Zejména z tohoto důvodu zaměřujeme naše preventivní působení a činnosti na primární a nespécifickou primární prevenci.

1. CHARAKTERISTIKA ŠKOLSKÉHO ZAŘÍZENÍ

I. Základní charakteristika zařízení

Název zařízení: Dětský domov a Školní jídelna Prostějov (do 31. 12. 2014 – Střední škola, Základní škola a Dětský domov Prostějov)
Zřizovatel zařízení: Olomoucký kraj
Do sítě škol bylo zařízení zařazeno dne 1. 9. 2001
Do 10. 5. 2006 neslo zařízení název: Dětský domov a Speciální školy Čechy pod Kosířem
Do 31. 8. 2012 neslo zařízení název Základní škola a Dětský domov Prostějov
Do 31. 12. 2014 neslo naše zařízení název Střední škola, Základní škola a Dětský domov Prostějov.
tel: 582406603, fax: 582406605, mail: ddprostejov@ddprostejov.cz,
www.ddprostejov.cz
Kapacita zařízení – 48 dětí, 6 rodinných skupin

Ředitel zařízení : Mgr. Vladimír Brablec
 Na Brachlavě 1.a
 796 04 Prostějov

Zástupce ředitele : Mgr. Irena Adámková
 Luběnice 147
 783 46 Těšetice

2. ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU

Analýza současného stavu ve školském zařízení z hlediska problematiky rizikových forem chování je velmi důležitá pro stanovování příčin negativních jevů, prognózy jejich vývoje a tedy i směru preventivního působení.

Mezi rizikové chování našich dětí zařazujeme širokou škálu výchovných problémů, nedobré vztahy mezi sebou navzájem, určitá míra agresivity slovní i fyzické mezi sebou, slovní i k dospělým, dále zneužívání návykových látek, hlavně cigaret, u starších příležitostně alkoholu. **Naším hlavním nepřítelem v DD je nadále vysoká dostupnost návykových látek (zejména cigaret) a jejich glorifikace, v poslední době také marihuana, alkohol u adolescentní mládeže. Hrozbou mohou být také případy bulimie a anorexie u dospívajících dívek. Mohou se také objevovat případy zneužití moderních komunikačních technologií, nevhodná komunikace se sexuálním podtextem na sociálních sítích Proto budeme této oblasti letos věnovat zvýšenou pozornost. Mezi zvýšená rizika patří v této době také odloučení a ponorková nemoc spojená s pandemií COVID.**

Naše pozornost je zaměřena na 8 hlavních negativních jevů v našem DD:

- šikana-nejen fyzická, ale i psychická, šikana spojená s používáním moderních komunikačních technologií
- výskyt agresivního chování ve vztazích mezi dětmi i ve vztazích dětí k dospělým
- vulgární vyjadřování

- experimentování s lehkými drogami u starších dětí
- podceňování zdravého životního stylu /kouření, alkohol, předčasné sexuální aktivity, nepravidelná strava, zejména u dospívajících dívek/
- nevhodný způsob trávení volného času / příliš mnoho času u počítače, málo pohybových aktivit, špatná fyzická kondice/
- malý zájem o fyzickou aktivitu a sport
- špatné mezilidské vztahy / zejména mezi sourozenci, včetně nezdravé rivality/
- nevhodné a předčasné sexuální projevy mladších dětí
- bezpečnost v dopravě, při pohybu na komunikacích a jízdě na kole

3. SPOLUPRÁCE S ODBORNÍKY A DALŠÍMI ORGANIZACEMI

Škola a školské zařízení je výchovně-vzdělávací institucí. Vzhledem ke specifčnosti některých problémů je důležité zajistit spolupráci s některými odborníky. Mezi spolupracující organizace a odborníky v oblasti prevence rizikového chování v našem zařízení patří:

PPP Prostějov, SPC Prostějov

Lékař MUDr. Kvíčalová, gynekolog MUDr. Polzerová

Psychiatr pro děti MUDr. Venglorzová

Psycholog Mgr. Šubčíková, psycholog PV

Spolupráce se zákonnými zástupci a jinými členy vlastních rodin

Tato forma spolupráce je u dětí s nařízenou ústavní výchovou značně problematická. Je přesto významná, jedná se totiž o velkou motivaci dítěte dostat se zpět do rodinného prostředí, byť na krátkodobý pobyt v době volna, prázdnin apod. Z tohoto důvodu se snažíme umožňovat jakýkoliv kontakt s rodiči. Často nám to pomáhá při řešení výchovných problémů. Významná je v poslední době také spolupráce se sourozenci nebo jinými členy vlastních rodin (sestřenice, tety, prarodiče apod.)

Sociální pracovníci

Vzhledem k tomu, že každé dítě, které je svěřeno do péče DD má ustanoveného kolizního opatrovníka ze zaměstnanců příslušných úřadů a jejich odborů sociálních věcí, je spolupráce s nimi přímo zákonnou povinností. U nás je tato spolupráce na velmi dobré úrovni.

Policie ČR

Důležitost této spolupráce spatřujeme v tom, že se nejedná čistě o represivní složku, ale hlavně o preventivní působení v podobě přednášek a konzultací v jednotlivých případech porušování zákona

Sportovní a zájmové organizace (zájmové kroužky v DD i mimo)

Dětská psychiatrická léčebna

V rámci našeho regionu máme velmi dobrou spolupráci s DPL Kroměříž a DPL Šternberk, dále spolupracujeme s DPL Havlíčkův Brod

Nestátní i státní subjekty

DD spolupracuje hned s několika institucemi a občanskými sdruženími a nadacemi, OS Mosty Olomouc, Kiwanis Prostějov, Domovy pro seniory Prostějov, Nerudova, Lidická a Nezamyslice, Poradna pro rodinu a mezilidské vztahy v Prostějově, nadace Malý Noe, Sdružení D Olomouc, nadace Dejme dětem šanci, nadace Dobré místo pro život, Děti v akci, 601. SSS Prostějov apod., kteří spolupracují především na tvorbě programů zaměřených na využití volného času, motivace ke studiu, vzdělanosti apod.

Nestátní i státní organizace specializující se na prevenci

K-centrum Prostějov, E-bezpečí z Olomouce, Poradna pro ženy a dívky Olomouc

4. CÍLOVÉ SKUPINY - ZÍSKÁVÁNÍ KOMPETENCÍ

Hlavními body, na které bude kladena velká míra pozornosti jsou:

V předškolním věku mezi kompetence podpory zdraví a zdravého životního stylu, které jsou zároveň prevencí společensky nepřijatelných jevů, patří:

- sebedůvěra, samostatnost a sebejistota
 - k upevnění sebedůvěry dětí slouží zejména pohybové aktivity, hry a hraní. Optimální se jeví spontánní dětské pohybové aktivity bez viditelných zásahů pedagogů. Dítě ví, že si samo může vybrat a vyzkoušet své síly. Je nutné, aby motivace k činnosti vycházela z vnitřní motivace, z potřeby pohybu, z potřeby zjistit, co umím.
- podpora zkušeností, které poskytují potěšení a touhu účastnit se pohybových aktivit.
- schopnost přizpůsobení se životu v sociální komunitě, vnímavý a otevřený vztah k okolnímu světu, schopnost přiměřeně kriticky myslet a rozhodovat se.
- seberozvíjení
 - osobní zkušenost a prožitek dítěte dávají vznik základním kompetencím, které mají děti v oblasti zdravého životního stylu a prevence získat. Základní kompetence jsou utvářeny jako znalosti, dovednosti a postoje.

Potřebné seberozvíjení dítěte je vytvářeno osobní zkušeností dítěte. Je podporováno zejména prožitkem během hry. Společný prožitek ze hry je uznáván jako významný faktor sociálního učení. Optimální činností pro hry a hraní jsou přirozené situace skutečného světa. Děti si rády hrají na to, co vidí dělat dospělí a tím, že takovouto činnost zkoušejí, získávají sebevědomí. Hra by neměla být dospělými příliš organizována, měla by se uplatnit kreativita dětí, jejich vzájemná komunikace, radost, tvořivost a estetické podněty i nácvik řešení konfliktů. Dospělí jsou pozorovatelé, partneři ve hře a rádci. Motivace k těmto činnostem musí vycházet z dítěte a musí být respektován jeho zájem. Pak nedochází ani k nedostatečné ani nadměrné stimulaci dětí. Dospělý pomáhá organizovat činnost, ale nevnucuje ji. Výsledkem je i pohoda a zdravé partnerské vztahy.

- motivace k aktivnímu poznávání a prožitkům
- rozvoj tvořivosti a estetického cítění

- systematický rozvoj dovedností, které vedou k osvojení zdravého životního stylu, zdravotní prevence

Vytváření sociálních kompetencí a prosociálního chování je velmi přirozeně dosažitelné ve věkově smíšených skupinách dětí.

Preventivní výchovně vzdělávací působení musí být neoddělitelnou součástí, každodenní život musí mít takovou kvalitu, aby dětem umožňoval osvojit si kompetence zdravého životního stylu, které jsou nejučinnějším preventivním nástrojem.

U dětí školního věku /základní škola/ je prevence zaměřena především na rozvoj:

- oblast zdravého životního stylu – výchova ke zdraví, osobní a duševní hygieně, zdravá výživa, pohybové aktivity
- oblast společenskovední – formy komunikace, sociální dovednosti a kompetence
- oblast přírodovědná – biologie člověka, fyziologie, chemie
- oblast sociálně právní – právní aspekty rizikového chování, postoj společnosti k společensky nežádoucím jevům, práva dítěte apod.

Zaměření programu na získávání kompetencí

1.- 3. ročník základní školy

- děti dokáží pojmenovat zdravotní rizika spojená s kouřením, pitím alkoholu, užíváním drog, zneužíváním léků
- znají jednoduché způsoby odmítání návykových látek
- znají hodnotu zdraví a nevýhody špatného zdravotního stavu
- mají vědomosti jak udržovat zdraví a o zdravém životním stylu
- mají právní povědomí v oblasti rizikového chování v dopravě při sportu

4.- 5. ročník

- děti mají povědomí o zdraví jako základní lidské hodnotě
- znají činnosti, které jsou vhodné z hlediska zdraví zařadit do denního režimu, osvojují si zdravý životní styl
- podrobně znají zdravotní a sociální rizika návykových látek a argumenty ve prospěch zdraví
- znají zákony omezující kouření, požívání alkoholu a zákony týkající se užívání a šíření drog
- umí komunikovat se službami poskytujícími poradenskou pomoc
- umí pojmenovat základní mezilidské vztahy
- umí rozpoznat projevy lidské nesnášenlivosti
- vědí, na koho se obrátit v případě, že někdo ohrožuje nebo poškozuje jeho práva
- mají povědomost o tom, že každé jednání, které ohrožuje práva druhých /šikana, násilí, zastrašování aj./, je protiprávní
- znají základní způsoby odmítání návykových látek ve styku s vrstevníky

6. - 9. ročník

- děti znají význam harmonických mezilidských vztahů pro zdravý životní styl a zdraví
- respektují odlišné názory či zájmy lidí a odlišné způsoby jejich chování a myšlení, jsou tolerantní k menšinám národnostním i sexuálním
- znají a uplatňují vhodné způsoby řešení neshod se spolužáky, spory řeší nenásilným

- způsobem
- znají vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích
 - umí spolupracovat ve skupině a přebírat zodpovědnost za společné úkoly
 - znají významné dokumenty upravující lidská práva a sociálně právní ochranu dětí
 - znají činnost důležitých orgánů právní ochrany občanů
 - uvědomují si podstatu protiprávního jednání a právní odpovědnost za případné protiprávní činy
 - umí chápat zdraví ve smyslu holistickém, ve složce fyzické, duchovní, sociální
 - umí zhodnotit vhodné a nevhodné zdravotní návyky
 - umí vysvětlit své konkrétní postoje a chování z pohledu zdraví
 - ví, co je podstatou zdravého životního stylu a snaží se o jeho realizaci
 - znají pozitivní vliv aktivního pohybu, relaxace, duševní hygieny
 - ví, že zneužívání dítěte je trestné
 - umí diskutovat o rizicích zneužívání drog, orientují se v trestně právní problematice návykových látek
 - znají rizika používání a zneužití moderních komunikačních technologií, ví co je stalking, kyberšikana a jak jim předcházet
 - ví, kde hledat odbornou pomoc, v případě potřeby ji dovedou využít
 - bezpečně zvládají účelné modely chování v krizových situacích /šikanování, týrání, sexuální zneužívání apod./ a správně se rozhodují v situacích vlastního nebo cizího ohrožení
 - dokáží komunikovat se specializovanými službami /linky důvěry, krizová centra/
 - odmítají projevy brutality a násilí zprostředkované médii a umějí o nich diskutovat

Priority programu při získávání kompetencí stanovené pro věkové skupiny dětí

1.- 5. ročník základní školy

Program je zaměřen na:

- společné stanovení a zažití pravidel soužití mezi dětmi a zaměstnanci DD
- zvyšování zdravého sebevědomí žáků
- zkoumání a uvědomování si vlastní osobnosti
- vnímání individuálních odlišností dětí mezi sebou a přijímání těchto jevů
- nácvik vzájemné úcty, sebeúcty a důvěry
- rozvoj schopnosti diskutovat, komunikovat, řešit problémy a konflikty /například formou komunitního kruhu, sezení apod./
- rozvoj schopnosti klást otázky, umění vyjádřit svůj názor, umění říci „ne“

6.- 9. ročník

Program je založen na aktivní práci skupiny i každého jednotlivce. V rámci tohoto programu jsou stanovena pravidla soužití ve skupině – aktivní naslouchání, pravdivost, důvěryhodnost, tolerance, maximální osobní nasazení. Cílem je vytvořit dobře fungující tým osazenstva DD. Rozvoj pubertálního období s celou řadou fyzických a psychických proměn je obdobím rizikovým pro nástup různých forem rizikového chování.

Program je zaměřen na:

- vzájemné poznávání účastníků
- vytváření vztahu mezi dětmi a personálem a dětmi navzájem
- stanovení pravidel soužití rodinné skupiny
- formování skupiny, která je pro děti bezpečným místem, která jim pomůže vyhnout se rizikovému společensky nežádoucímu chování – šikanování, užívání alkoholu a drog, vzniku různých typů závislostí apod.

- začlenění nových dětí do komunity rodinné skupiny
- trénink obrany před manipulací, s uměním říci „ne“
- nácvik efektivní komunikace na základě vlastních prožitků
- nácvik řešení zátěžových situací
- zvýšení schopnosti odolávat nebezpečím, krizím, stresu, zátěžovým situacím /včetně odmítání alkoholu, drog, nikotinu, nevhodných způsobů chování/
- přehled životních rizik

Pro obě věkové skupiny je program realizován výrazně aktivní formou. Použitými metodami jsou brainstorming, diskuse, hraní rolí, rozhovor, empatie, kreslení, dramatická tvorba a další. Posiluje se činnost jednotlivců, spolupráce ve skupině, volba vhodné komunikace, prosazování návrhů. Součástí programu jsou hry na nácvik verbální a nonverbální komunikace, simulační hry a relaxační techniky, využití metody kritického myšlení v každodenní práci, při plnění běžných každodenních úkolů. Pomocí projektů je vhodné ověřit kvalitu vytvořených postojů ke zdravému životnímu stylu a rizikovému chování.

SŠ (SOU a OU)

Program mapuje dosažené výsledky osobnostního a sociálního rozvoje, fixuje tyto dovednosti a postoje a využívá prvků předchozích programů.

Nezastupitelnou roli v celém programu u všech věkových kategorií má kvalitní práce vychovatele, který v roli manažera řídí a připravuje spolu s dětmi jednotlivé akce a programy preventivního působení. Pozitivní formování kolektivu není ani pro zkušeného pedagoga úkol vždy snadný.

Velmi efektivní pro komunikaci s žáky je komunitní kruh. Komunitní kruh je stěžejní metoda budování bezpečí, důvěry, soudržnosti a osobnostního rozvoje dětí v rodinné skupině. Komunitní kruh (nebo různé formy sezení, schůzek) je realizován v DD téměř denně. Děti se učí pomáhat si, tolerovat se a respektovat se ve svých názorech a projevech, projevovat otevřeně svůj názor.

5. OBSAH PREVENCE

Témata prevence:

- oblast zdravého životního stylu zahrnuje tato témata: výchova ke zdraví, prevence chorob, osobní a duševní hygiena, význam zdravé výživy vč. poruch příjmu potravy, duchovní život, zneužívání návykových látek, pohybové aktivity, význam celoživotního vzdělávání
- oblast společenskovední zahrnuje tato témata: formy komunikace, sociální dovednosti a kompetence, používání moderních informačních technologií, možnosti zneužití
- oblast rodinné a občanské výchovy zahrnuje témata: rodina, chování a jednání jedince, důsledky lidského chování, morálka, solidarita
- oblast sociálně právní zahrnuje tato témata: právní aspekty chování a jednání jedince, práva dítěte, právní zodpovědnost

Konkrétní preventivní témata jsou obsažena ve vyučovacích předmětech, u nás v rámci přípravy na vyučování. (občanská výchova, rodinná výchova apod.). Ale např. i v matematice děti mohou počítat, kolik peněz prokouří atd. a i to je již preventivní působení.

Volnočasové aktivity

Jsou velmi důležitým, lze říci, u nás hlavním preventivním prvkem. Je již zcela standardní, že školy a školská zařízení nabízejí řadu mimoškolních aktivit, které naše děti využívají. Dětem jsou nabízeny různé kroužky i jednorázové akce v podobě soutěží nebo výletů a exkurzí. Kromě toho sami pro děti připravujeme celoročně aktivity, směřující k účelnému využití volného času:

Zájmové kroužky na DD

školní rok 2023/24

Den a čas určují vychovatelé podle služeb.

Zápis o uskutečněném setkání v rámci kroužku uveďte do měsíčního výkazu ke konkrétnímu kroužku.

Keramika	Bc. Tylová A. Dis., Bc. Vrchová K. Dis.
Hudebně-dramatický kroužek	Mgr. Paličková, Mgr. Hancková
Vaření II.	Otrubová Monika
Pečení	Bc. Tylová Andrea, Dis.
Výtvarný kroužek	Mgr. Adámková I., Valentová S.
Doučování mat. fyz. chem.	Ing. Raková Ilona
Doučování angličtiny	Mgr. Otrubová T. Dis.
Posilovna	Bc. Vrchová Karla, Dis.
Cyklisticko-turistický kroužek	Mgr. Sečkař Miroslav
Turistický kroužek	Bc. Tylová A., Dis., Bc. Vrchová K. Dis.
Jóga pro děti se SVP	Bc. Recová Sylva, MPP
Artefiletika	Mgr. Otrubová T. Dis.
Kdo si hraje, nezlobí	Mgr. Karasová K., Bc. Nakládalová
Volnočasové aktivity	Bc. Vávrová R., Bc. Studená M.

Projekty:

Sdružení D, Dramacentrum Olomouc.

Obchůdky s Albertem.

Bertíci – Chci si věřit II.

Děti v akci.

Děti dětem.

Charita dětem.

DD a ŠJ Prostějov - zájmové kroužky mimo DD 2023/2024

Smékalová Viola	Fotbal - 1. SK Prostějov	pondělí, úterý, čtvrtek
Smékalová Karolína	Fotbal - 1. SK Prostějov	pondělí, úterý, čtvrtek
Pačínová Tereza	Volejbal	úterý
Zazuková Diana	Skaut	pátek
Polhoš Kristián	Florbal	pondělí – čtvrtek
Petýrková Ester	ZŠ Komenského – keramika	čtvrtek
Németová Samanta	ZŠ Wichterleho – hudebně-taneční	středa
Behár Fabián	Dramacentrum Olomouc	neděle

Behár Nikolas	ZŠ Komenského	středa
Ondič Dominik	ZŠ Komenského	středa
Bednaříková Kristýna	ZŠ Wichterleho – korfbal	čtvrtek
Pavlů Antonín	ZŠ Wichterleho – korfbal	čtvrtek
Kellnerová Tereza	ZŠ Určice – pěvecký sbor	středa
Hrubá Michaela	ZŠ Určice – pěvecký sbor	středa
Pavlů Nela	ZŠ Horáka – míčové hry	pondělí
Kačo Michal	Florbal	pondělí až čtvrtek
Hradil Adam	Florbal(+ asistent)	pondělí až pátek
Harakal Tomáš	ZŠ Komenského	středa
Pačín Dominik	Tetín –bubenický, hudební	pondělí, úterý
Novotná Kristýna	Topolany, trampolína	pondělí
Fulek Pavel	TJ Haná – kopaná	
Čureja Fabrício	ZŠ Melantrichova freestyle	čtvrtek
Němeček Karlos	ZŠ Melantrichova freestyle	čtvrtek
Demeter Vojtěch	ZŠ Melantrichova freestyle	čtvrtek
Čurejová Laura	ZŠ Horáka – doučování	pátek

Další aktivity, které jsou naplánovány na šk. rok 2022/2023

- schránka důvěry u nástěnky rizikového chování (dětem by měla sloužit hlavně tehdy, když se dostanou do problémů v souvislosti s návykovými látkami nebo ostatními sociálně patologickými jevy)
- pravidelná spolupráce s Městskou policií Prostějov
- zkvalitnění spolupráce s Pedagogicko-psychologickou poradnou Prostějov, SPC Prostějov, Policií ČR Prostějov a HZS Prostějov i Olomouc
- spolupráce s institucemi, zaměřujícími se na prevenci rizikového chování

6. METODY PŘI REALIZACI MPP

Metody jsou velmi různé, každé školské zařízení by mělo mít určitou různorodost používaných metod. Při volbě metod je dobré klást důraz na jejich efektivitu, ale také na možnosti, které školské zařízení má.

Nejčastěji užívanými metodami u nás jsou:

Výklad - předávání informací. Jedná se o nejčastěji užívanou metodu práce, ale z hlediska primární prevence za metodu nejméně efektivní. Presto má nezastupitelné místo.

Samostatná práce dětí - výtvarné práce, slohová cvičení, referáty na určená témata, shánění informací z masmédií. Na základě samostatné práce je dobré rozvést s dětmi diskusi, nechat je projevit svůj názor, postoje atd.

Besedy s odborníky - tradiční metoda uplatňovaná při primární prevenci. Vhodná pro získávání objektivních informací. Není však spásitelskou metodou, nelze ji považovat za

stěžejní.

Diskuse s pedagogy - dětem dává pedagog najevo, že respektuje jejich názory a postoje. Pedagog má takto šanci obhájit společensky akceptovaná stanoviska a postoje. Tato metoda je efektivní tehdy, pokud je mezi dětmi a pedagogem vytvořena atmosféra důvěry a respektu.

Sociální učení - sociální hry, hraní rolí, prožitkové hry. Jedná se o velmi efektivní metodu. Děti se při ní neučí jen strohým tvrzením, ale prožívají je a mohou je tedy i zabudovávat do své osobnosti. V oblasti primární prevence se jedná o jednu z velmi efektivních metod. K správné práci s metodou sociálního učení je dobré být proškolen.

Společné vypracovávání pravidel soužití v DD a řešení přestupků - tato forma práce přináší pro děti spoluzodpovědnost vůči vytvořeným pravidlům. Pravidla a řád, které jsou nám kýmsi dány se snadněji odmítají než pravidla, ke kterým jsem se mohl vyjádřit a souhlasil s nimi.

Aktivní trávení volného času- výlety, pobyty, poznávací a vzdělávací akce, účast na projektech ESF

Proškolení pedagogických pracovníků - pracovníci ve škole a školských zařízeních mají být seznámeni s MPP a informováni o jeho plnění. Na pedagogických radách je dán prostor školnímu metodikovi prevence, který koordinuje preventivní aktivity a měl by zajistit, že se ve šk. zařízení v oblasti primární prevence bude postupovat systematicky a jednotně. Systematický a jednotný postup je z hlediska rizikového chování velmi důležitý a především efektivní.

Některé další aktivity:

- pořádání a účast na soutěžích, projektech, vyhlášených různými institucemi
 - účast na výstavách, přednáškách, divadelních představeních, koncertech
 - pořádání vícedenních akcí (zlepšování příznivého klimatu v kolektivech formou organizování výletů, exkurzí, rekreačně-výchovných pobytů, lyžařského výcvikového kurzu, vodáckého kursu atd.)
- účast na akcích jiných subjektů (navazování kamarádství a vztahů s jinými dětmi s jinými dětmi)

Žádná z výše uvedených metod není spásná, ani jedinečná. V primární prevenci by mělo být využíváno co nejvíce metod, které se budou navzájem doplňovat a směřovat k danému konkrétnímu cíli.

7.ŘEŠENÍ PŘESTUPKŮ

V případech, kdy prevence neměla předpokládaný efekt, je třeba mít vytvořený "havarijní plán". Pro jednotný postup při řešení přestupku, je vhodné, pokud je tento postup konkrétně popsán i v MPP.

Identifikace a ukládání látek

Obdrží-li nebo zjistí-li pedagog nebo zaměstnanec DD podezřelou látku a je podezření, že se jedná o drogu, v přítomnosti dalšího zaměstnance uloží tuto látku. Obálku přelepí, přelep opatří razítkem zařízení a uschová ji u ředitele DD. Poté je bezodkladně třeba vyrozumět

Policii ČR. Ta provede další úkony ke zjištění o jakou látku se jedná. Identifikaci provede vždy policie, v žádném případě pedagog, a to ani chemik.

Pokud je zjištěna podezřelá látka u dítěte, které jeví známky otravy, předá se látka /stejným způsobem uložená/ přivolanému lékaři. Usnadní to další léčbu, protože u řady látek jsou známy účinné protijedy. Další postup týkající se identifikace látky zajistí ošetřující lékař ve spolupráci s Policií ČR.

První pomoc při otravě návykovými látkami a alkoholem

Návykové látky, zejména pervitin a halucinogeny /trippy/, zvyšují riziko agresivního jednání. Je třeba zachovávat následující pravidla:

- intoxikovaní zejména drogami často prudce reagují na neverbální komunikaci; je vhodné pokud možno vyhnout se prudkým pohybům, mluvit klidně, tišeji, pomaleji a v hlubší hlasové poloze
- odklad přivolání lékařské pomoci může člověka vážně ohrozit na zdraví nebo životě; důvodem k okamžitému zákroku je i pouhé podezření z otravy

První pomoc při otravě návykovými látkami

Zajistěte dostatek čerstvého vzduchu, nepodávejte alkohol, černou kávu ani mléko. Maximální dostatek čerstvého vzduchu je třeba zajistit zejména když k otravě došlo vdechováním škodlivých látek. Pokud možno je třeba opatřit informace o látce /nebo látku/, která byla požitá. Informace /látku/ předejte přivolanému lékaři. Usnadní to další léčbu, u řady látek jsou známy protijedy.

Než přijde lékař

Důležité je odlišit jakou cestou došlo k intoxikaci a odlišit, zda je intoxikovaný při vědomí nebo v bezvědomí.

Při vědomí – k otravě došlo ústy:

- podat větší množství vody /případně s živočišným uhlím/
- vyvolat stlačením kořena jazyka zvracení
- zabránit prochladnutí
- zajistit nepřetržitý dohled
- ošetřit případná zranění
- opatřit pokud možno informace o látce, která byla požitá a předat ji přivolanému lékaři

Při vědomí – k otravě došlo nitrožilní cestou nebo vdechnutím

- zajistit maximálně možný dostatek čerstvého vzduchu
- zabránit prochladnutí
- zajistit nepřetržitý dohled
- ošetřit případná zranění
- opatřit informace o látce, která byla požitá a předat ji přivolanému lékaři
- zvracení nemá smysl vyvolávat, látka neprošla zažívacím ústrojím!

Při bezvědomí

- nikdy nepodávat nic ústy, nesnažit se vyvolávat zvracení!
- Položit postiženého do stabilizované polohy na bok, aby nezapadl jazyka

- sledovat dýchání – při zástavě dechu uvolnit dýchací cesty /záklonem hlavy a odstraněním zvratků nebo cizího tělesa tím, že sáhnete do úst a vyčistíte je/ a zahájit nepřímou srdeční masáž
- zabránit prochlazení
- zajistit nepřetržitý dohled
- ošetřit případná zranění
- opatřit informace o látce, která byla požitá a předat ji přivolanému lékaři

Specifika otrav u různých návykových látek

Alkohol

U těžších otrav je nebezpečí vdechnutí zvratků nebo zástavy dechového centra. Nepodceňovat těžší opilost a volat lékaře.

Marihuana a hašiš

Časté jsou úzkostné stavy. Je třeba zajistit dohled, aby osoba pod vlivem drogy neublížila sobě nebo druhému. Lékařskou pomoc je třeba zajistit zejména proto, že po odeznění účinků drogy přetrvávají duševní problémy.

Halucinogeny /tripy/

Je vhodné zajistit nepřetržitý dohled více osobami, pod vlivem drogy mohou postižení jednat velmi agresivně, nesmyslně a nebezpečně. Poměrně časté jsou úzkostné stavy a pocity pronásledování /pozor na pády z oken/. Lékařská pomoc je naléhavě nutná.

Pervitin

I zde je vhodné zajistit dohled více osobami, protože i zde je riziko nesmyslného a nebezpečného jednání. Úzkostné stavy, pocity pronásledování, někdy i halucinace.

Opioidy /heroin/

Předávkování je poměrně časté, dostavuje se tlumivý účinek na dýchání. Časté je bezvědomí a zástava dechu. Účinky se někdy podobají těžké opilosti.

Těkavé látky /ředidla, rozpouštědla, lepidla/

Intoxikovaný je masivně cítit těmito látkami, při silné otravě může rychle dojít k zástavě dechu a bezvědomí.

PŘÍLOHY

A/ Kontakty na webové stránky s problematikou rizikového chování
Pravidla bezpečného internetu pro děti

Národní pedagogický institut	Přenos vzdělávacích inovací z centrální koncepční úrovně do školské praxe v regionech	NPI ČR – Národní pedagogický institut České republiky
MŠMT ČR	Informace ohledně vzdělávání a volnočasových aktivitách	MŠMT ČR (msmt.cz)
Vzdělávací a informační portál pro základní a střední školy ŠKOLA ONLINE	Informační systém pro školy	http://www.skolaonline.cz/
Česká škola - web pro základní a střední školy	Aktuální informace z českého školství	(http://www.ceskaskola.cz/)

Ministerstvo vnitra České republiky	Prevence kriminality	Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky (mvcr.cz)
Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti	Informační portál o ilegálních a legálních drogách	http://www.drogy-info.cz/
Informační centrum OSN v Praze	Národní program boje proti AIDS v České republice	www.aids-hiv.cz

Pravidla bezpečného internetu

- 1) Nesděluj nikdy číslo bankovním účtu a vůbec žádné osobní údaje.
- 2) Nikdy nikomu, ani nejlepšímu příteli, neprozrad' heslo nebo přihlašovací jméno své internetové stránky nebo počítače.
- 3) Nikdy si bez svolení rodičů nedomlouvěj osobní schůzku s někým, s kým jsi se seznámil/a prostřednictvím internetu. Doma musí bezpodmínečně vědět, kam jdeš a proč. I když Ti rodiče (nebo lidé, kteří se o Tebe starají) dovolí se s takovým člověkem sejít, nechod' na schůzku sám/sama a sejděte se na bezpečném veřejném místě.
- 4) Nikdy nepokračuj v chatování, když se Ti bude zdát, že se tam probírají věci, které Tě budou přivádět do rozpaků nebo Tě vyděsí. Vždy o takovém zážitku řekni rodičům (nebo lidem, kteří se o Tebe starají).
- 5) Nikdy neodpovídej na zlé, urážlivé, nevkusné nebo hrubé e-maily. Není Tvoje vina, že jsi tyto zprávy dostal/a. Když se Ti to stane, oznam to rodičům.
- 6) Nikdy neotvírej soubory přiložené k elektronickým zprávám (e-mailům), pokud přijdou od lidí nebo z míst, které neznáš. Mohou obsahovat viry nebo jiné programy, které by mohly zničit důležité informace a významně poškodit software počítače.
- 7) Vždy řekni rodičům (nebo lidem, kteří se o Tebe starají) o všech případech nepříjemných, vulgárních výrazů na internetu, totéž platí pro obrázky s vulgární tematikou.
- 8) Vždy buď sám/sama sebou a nezkoušej si hrát na někoho, kým nejsi (na staršího, na osobu jiného pohlaví apod.).
- 9) Vždy pamatuj na následující pravidlo a chovej se podle něho: jestliže některá webová stránka bude obsahovat upozornění, že je určena jen pro dospělé nebo jen pro lidi od určitého věku, musí se to respektovat a ti, kteří nevyhovují kritériím, nemají takovou stránku otevírat.
- 10) Domluv se s rodiči na pravidlech používání internetu a poctivě je dodržuj. Především se domluv, kdy můžeš internet používat a jak dlouho.
- 11) Provždy si zapamatuj další pravidlo: když Ti někdo na internetu bude nabízet něco, co zní tak lákavě, že se to nepodobá pravdě, nevěř mu – není to pravda.
- 12) Jestliže na internetu najdeš něco, o čem jsi přesvědčen, že je to nelegální, oznam to rodičům.

PRAVIDLA PRO DOSPĚLÉ-VYCHOVATELA, RODIČE K BEZPEČNĚJŠÍMU UŽÍVÁNÍ INTERNETU JEJICH DĚTMI

- 1) Nechte se dítětem poučit o službách, které používá, a ujistěte se o jejich obsahu. Tím zlepšete svou znalost internetu.
- 2) Nikdy svému dítěti nedovolte setkání o samotě s někým, s kým se seznámil na internetu, bez Vaší přítomnosti. Pokud k setkání svolíte, své dítě doprovodte.
- 3) Zajímejte se o internetové kamarády svých dětí stejně, jako se zajímáte o jejich kamarády ve škole.
- 4) Základem při komunikaci rodiče s dítětem je otevřenost. Při nepříjemných zkušenostech dítěte s děsivým obsahem nebo nepříjemným člověkem není řešením trestat dítě nebo mu dokonce bránit používat internet, ale poradit mu, jak se v budoucnu nepříjemným zkušenostem vyhnout. Jak se rodič při podobné situaci zachová, určuje, zda se mu dítě svěří i v budoucnu.
- 5) Na místo s nevhodným obsahem se může dítě dostat zcela náhodou. Pro tyto případy neexistuje stoprocentní ochrana a vyplatí se spíše vychovávat dítě tak, aby si podobné skutečnosti interpretovalo způsobem odpovídajícím jeho věku, protože s dítětem nemůžete trávit všechnen volný čas.
- 6) Riziko vstupu na stránku s nevhodným obsahem lze snížit jednak prostřednictvím možností zabudovaných přímo do internetového prohlížeče, jednak prostřednictvím speciálních programů obsahujících nepřetržitě aktualizovaný seznam stránek pro děti nevhodných. Tyto programy bývají k dispozici zdarma.
- 7) Uvažujte o společné e-mailové schránce se svými dětmi.
- 8) Dávejte si pozor na soubory, které dítě z internetu stahuje a ukládá je na disk.
- 9) Sledujte, kolik času dítě u počítače stráví. Nepohybuje se ve světě virtuálních her častěji než na hřišti? Nepohybuje se víc na chatu a nekomunikuje s anonymními osobami (skrytými za chatovými přezdívkami) častěji než se svými kamarády Nepozorujete u něj projevy připomínající závislost na chatování či počítačových hrách? Nedovolte, aby virtuální realita dítě příliš pohltila!
- 10) O radu při výchově dětí ke správnému užívání internetu můžete požádat pedagoga, psychologa či pracovníky internetových firem.